C/2026/1957

28.4.2026

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

My Voice, My Choice: za bezpečné a přístupné interrupce

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2026/1957)

Zpravodaj: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Poradkyně	Lidia FERNÁNDEZ MONTES (pro zpravodaje skupiny II) Rugilė BUTKEVIČIŪTĖ (pro skupinu III)
Rozhodnutí plenárního shromáždění EHSV	18. 9. 2025
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 11. 2025
Přijato na plenárním zasedání	21. 1. 2026
Plenární zasedání č.	602
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	196/12/11

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) chce ocenit úsilí evropské občanské iniciativy propagované hnutím „My Voice, My Choice“ a poděkovat za ně. Jedná se o pragmatický přístup k zaručení výkonu práva žen v EU na umělé přerušení těhotenství.

1.2 V reakci na tuto iniciativu EHSV opětovně konstatuje, že právo na umělé přerušení těhotenství je a musí být lidským právem, které je provázáno s řadou dalších práv – mimo jiné, avšak ne výlučně s právem na zdraví –, a že musí být zaručen jeho skutečný a účinný výkon, a to napříč systémem.

1.3 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby předložila návrh, jak finančně podpořit členské státy s cílem zaručit, aby každá žena v Evropě, která dosud nemá přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství, mohla těhotenství přerušit bezpečně a v souladu s vnitrostátními právními předpisy svého členského státu.

1.4 EHSV opětovně poukazuje na to, že odepření možnosti vykonat umělé přerušení těhotenství či bránění tomuto kroku představuje genderově podmíněné násilí institucionálního charakteru ve smyslu Istanbulské úmluvy a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1385 ([1]). Členské státy tedy musí přístup k umělému přerušení těhotenství zahrnout do svých systémů prevence genderově podmíněného násilí a podpory obětí, a zejména do svých systémů veřejného zdravotnictví.

1.5 EHSV zdůrazňuje, že v souladu s článkem 2 Smlouvy o Evropské unii (SEU), s článkem 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a s články 1, 3, 21 a 35 Listiny základních práv je přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství součástí povinnosti EU chránit důstojnost, integritu a rovnost žen.

([1]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1385. ze dne 14. května 2024 o potírání násilí na ženách a domácího násilí (Úř. věst. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

1.6 Rozhodnutí přerušit těhotenství musí náležet výlučně dotčené ženě, jež musí mít možnost rozhodnout se svobodně a nebýt při tom vystavena nátlaku, dezinformacím či stigmatizaci.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství musí být doplněn politikami a programy, které zajistí informovanou svobodu volby a komplexní sexuální výchovu pro celou populaci. Každá žena a dívka má právo činit autonomní rozhodnutí o svém těle a reprodukčním životě na základě informací podložených důkazy a nebýt při tom vystavena nátlaku, dezinformacím nebo stigmatizaci.

1.8 Komplexní sexuální výchova – jak je stanovena v článku 14 Istanbulské úmluvy, ve Strategii EU pro práva dítěte a v mezinárodních technických pokynech UNESCO týkajících se sexuální výchovy – má zásadní význam pro předcházení nechtěným těhotenstvím, prosazování rovnosti žen a mužů a ochranu před sexuálním násilím.

1.9 EHSV vyzývá členské státy, aby začlenily komplexní sexuální výchovu odpovídající věku a schopnostem a založenou na vědeckém přístupu do oblasti kompetencí v rámci školních osnov a příslušných programů EU, zavedly monitorování a hodnocení těchto programů a zajistily, aby zdravotničtí pracovníci byli schopni respektovat informovaný souhlas a autonomii pacientek.

1.10 EHSV má za to, že Evropská komise by měla objasnit, jak bude strukturováno financování výkonu tohoto práva z prostředků EU a jaké budou mechanismy finanční podpory pro organizace občanské společnosti, které se věnují ženám zvažujícím umělé přerušení těhotenství.

1.11 Vzhledem k tomu, že neexistují údaje, které by usnadnily řádné provádění účinných politik, doporučuje EHSV, aby Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) a Eurostat shromažďovaly stratifikované údaje o sexuálním a reprodukčním zdraví a právech.

1.12 EHSV se domnívá, že s ohledem na útoky krajně pravicových a fundamentalistických skupin je tato práva žen třeba posílit.

2. **Obecné připomínky**

2.1 Kampaň „My Voice, My Choice“ chce obyvatelům EU dát příležitost učinit život žen svobodnějším, bezpečnějším a lepším, bez ohledu na to, kde v rámci Unie žijí a jaké jsou jejich životní okolnosti.

2.2 V tomto ohledu kampaň zdůrazňuje, že v mnoha zemích Evropy nedostatečný přístup k právu na umělé přerušení těhotenství vystavuje ženy riziku fyzické újmy a také vytváří nepřiměřený finanční a psychický tlak na ženy a rodiny, navíc často na ty, které žijí v podmínkách sociální, ekonomické, pracovní nebo kulturní nestability a jež si to mohou dovolit nejméně.

2.3 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby předložila návrh, jak finančně podpořit členské státy s cílem zaručit, aby každá žena v Evropě, která dosud nemá přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství, mohla těhotenství přerušit bezpečně a v souladu s vnitrostátními právními předpisy svého členského státu.

2.4 Jednou z možností je například zavést mechanismus, jehož by se mohl dobrovolně účastnit jakýkoli členský stát, přičemž ty, jež by se tak rozhodly, by získaly finanční podporu z prostředků EU jako kompenzaci svého úsilí v zájmu solidarity. Evropská občanská iniciativa s názvem „My Voice, My Choice“ spadá do tematického okruhu otázek, u nichž má EU pravomoc poskytovat podporu EU.

2.5 Iniciativu podepsalo 1 124 513 osob z Belgie, Bulharska, Česka, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Irska, Itálie, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Španělska a Švédska. S ohledem na to by chtěl EHSV vyzdvihnout úsilí, jež bylo třeba na tento sběr podpisů vynaložit.

2.6 Iniciativa, která byla zaregistrována dne 10. dubna 2024, byla dne 1. září 2025 označena za platnou, z čehož jasně vyplývá, že spadá do pravomoci EU, mimo pravomoci členských států.

2.7 EHSV tuto iniciativu, která představuje další krok k dosažení bezpečného, legálního a přístupného umělého přerušení těhotenství pro ženy v EU, plně podporuje.

3. **Konkrétní připomínky**

3.1 Přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství musí být lidským právem. Jedná se o otázku lidských práv, přičemž zajištění tohoto přístupu je nejlepším způsobem, jak chránit tělesnou autonomii žen a snížit mateřskou úmrtnost.

3.2 Rozhodnutí přerušit těhotenství musí náležet výlučně dotčené ženě, jež musí mít možnost rozhodnout se svobodně a nebýt při tom vystavena nátlaku, dezinformacím či stigmatizaci.

3.3 Státy mají povinnost dodržovat, chránit a prosazovat lidská práva, včetně práv týkajících se zdraví a práva na tělesnou, sexuální a reprodukční autonomii. V případě, že jsou služby související s bezpečnými a legálními interrupcemi bez odůvodnění omezeny nebo nejsou plně k dispozici, je tím omezen nejen přístup k přerušení těhotenství, nýbrž samotné právo na ně. To může ohrozit řadu dalších lidských práv chráněných na mezinárodní úrovni, mezi něž patří právo nebýt diskriminován a právo na rovnost, právo na život, právo na zdraví a právo na informace, právo nebýt vystaven krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, právo na soukromí, na autonomii a na tělesnou integritu, právo rozhodnout se, kolik dětí mít a v jakém časovém rozmezí, právo na svobodu, právo profitovat z vědeckého pokroku a právo na svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení.

3.4 Tato práva jsou stanovena ve Všeobecné deklaraci lidských práv a jsou chráněna řadou mezinárodních smluv, jako je Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Úmluva proti mučení, Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva) a Úmluva o právech dítěte, a regionálními smlouvami v Africe, Americe a Evropě.

3.5 V čl. 12 odst. 1 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen se uvádí, že „[s]táty, smluvní strany, přijmou veškerá příslušná opatření k odstranění diskriminace žen v oblasti péče o zdraví s cílem zajistit na základě rovnoprávnosti mužů a žen, přístup ke zdravotnickým službám, včetně těch, jež se vztahují na plánování rodiny“. Konkrétně v obecném doporučení č. 35 je výslovně uvedeno, že kriminalizace potratů představuje porušení práv na sexuální a reprodukční zdraví žen a je formou genderově podmíněného násilí, a doporučení také obsahuje výzvu, aby členské státy zrušily všechny právní předpisy, které potraty kriminalizují.

3.6 V souladu s článkem 2 SEU, s článkem 8 SFEU a s články 1, 3, 21 a 35 Listiny základních práv je přístup k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství součástí povinnosti EU chránit důstojnost, integritu a rovnost žen.

3.7 Z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením vyplývá smluvním státům povinnost poskytovat osobám se zdravotním postižením bezplatné nebo cenově dostupné zdravotní programy a péči ve stejném rozsahu a stejné kvalitě jako ostatním obyvatelům, a to i v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví. Týká se to i programů veřejného zdraví určených obyvatelstvu.

3.8 Dále je třeba uvést, že Výbor OSN pro lidská práva výslovně uznal, že na rozhodnutí ženy dobrovolně přerušit těhotenství se vztahuje právo na soukromí a že nerespektování rozhodnutí ženy podstoupit legální interrupci představuje porušení práva na soukromí, a to i v případech, kdy do takového rozhodnutí zasáhne soudní moc ([2]).

3.9 Novějším vývojem je skutečnost, že cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje zahrnují sexuální a reprodukční zdraví a práva. Konkrétně jde o cíl 3.7 (zajistit všeobecný přístup ke službám v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, včetně oblasti plánování rodičovství, informování a vzdělávání, a začlenit reprodukční zdraví do národních strategií a programů) a cíl 5.6 (který konstatuje, že je nutné zajistit všeobecný přístup ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a k reprodukčním právům v souladu s akčním programem Mezinárodní konference o populaci a rozvoji, Pekingskou akční platformou a výslednými dokumenty jejich hodnotících konferencí).

([2]) https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf.

3.10 EHSV také ve svém stanovisku „Násilí páchané na ženách coby otázka lidských práv: aktuální stav v celé EU, pokud jde o platná opatření“ ([3]), se znepokojením konstatuje, že omezení týkající se svobodného a bezpečného dobrovolného umělého přerušení těhotenství, stejně jako obtěžování žen, zejména v blízkosti klinik, nejsou považována za specifické formy násilí páchaného na ženách, a doporučuje zavést právní předpisy pro zajištění bezpečných zón v okolí klinik s cílem předcházet obtěžování a zastrašování.

3.11 Aby byla v plné míře zaručena sexuální a reprodukční práva žen, musí mezi ně být zahrnuto právo svobodně rozhodovat o dobrovolném ukončení těhotenství a právo na umělé přerušení těhotenství a účinný přístup k němu. Vzhledem k systematickým útokům fundamentalistických a krajně pravicových skupin považuje EHSV za nezbytné přijmout v členských státech právní opatření, která by zaručovala nejen toto právo, ale i jeho svobodný výkon.

3.12 EHSV poukazuje na to, že i tam, kde je umělé přerušení těhotenství legální, omezují účinný přístup k tomuto právu regionální a sociální rozdíly. Ve vícero venkovských, chudších nebo kulturně konzervativních oblastech se k nedostatečné zdravotnické infrastruktuře přidávají stigmatizace, morální nátlak a zakořeněné patriarchální normy. V některých oblastech se stále ještě vyskytují tradiční patriarchální kodexy cti či silný nátlak komunity. Tyto podmínky přižívují strach a mlčení a vedou dokonce i k utajeným porodům se závažnými důsledky z hlediska fyzického a duševního zdraví. EHSV zdůrazňuje, že zajištění účinného přístupu vyžaduje nejen právní a institucionální záruky, nýbrž také vzdělávací a sociální opatření, která pomáhají potírat stigmatizaci a chránit autonomii žen.

3.13 EHSV opětovně poukazuje na to, že odepření možnosti vykonat umělé přerušení těhotenství či bránění tomuto kroku představuje genderově podmíněné násilí institucionálního charakteru ve smyslu Istanbulské úmluvy a směrnice (EU) 2024/1385. Členské státy tedy musí přístup k umělému přerušení těhotenství zahrnout do svých systémů prevence genderově podmíněného násilí a podpory obětí, a zejména do svých systémů veřejného zdravotnictví.

3.14 Dne 4. března 2024 Francie ve své ústavě zakotvila zaručenou svobodu podstoupit umělé přerušení těhotenství. Stala se tak první zemí na světě, která z umělého přerušení těhotenství učinila ústavní právo. Účelem tohoto kroku bylo vytvořit pojistku v souvislosti s ústupem od práva na umělé přerušení těhotenství v EU a ve světě. Již v lednu roku 2022 Emmanuel Macron coby prezident země zastávající rotující předsednictví Rady Evropské unie navrhl před Evropským parlamentem, aby bylo právo na umělé přerušení těhotenství začleněno do Listiny základních práv EU.

3.15 Výzkum ukazuje, že existuje spletitá síť 275 aktérů, která se věnuje oslabování sexuálních a reprodukčních práv v Evropě, přičemž v letech 2019 až 2023 disponovala finančními prostředky ve výši 1,18 miliard USD ([4]). EHSV zdůrazňuje, že Evropa musí na tuto skutečnost v zájmu ochrany těchto práv reagovat, a to koordinovaným a proaktivním způsobem.

3.16 Vzhledem ke všem výše uvedeným důvodům se EHSV – stejně jako další mezinárodní organizace – domnívá, že přístup ke zdraví a k sexuálním a reprodukčním právům, včetně bezpečných a legálních služeb v oblasti umělého přerušení těhotenství zaručujících účinnost tohoto přístupu, představuje základní právo. Dále má za to, že zdraví a sexuální a reprodukční práva mají zásadní význam z hlediska ochrany důstojnosti člověka, neboť jsou spojena s bojem proti sexuálnímu a genderově podmíněnému násilí a za dosažení genderové rovnosti a zajištění dalších lidských práv, jako je právo na život, na zdraví, na soukromí, na osobní bezpečí, právo nebýt diskriminován, právo na rovnost před zákonem a právo nebýt vystaven mučení ani jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

3.17 EHSV připomíná, že se EU zavázala vyvinout úsilí s cílem zajistit všem ženám a dívkám plnou tělesnou autonomii a absolutní a autonomní kontrolu nad otázkami souvisejícími s jejich sexualitou a sexuálními a reprodukčními právy a možnost přijímat v tomto ohledu svobodná rozhodnutí, aniž by byly vystavovány diskriminaci, nátlaku nebo násilí ([5]).

3.18 Komplexní sexuální výchova – jak je stanovena v článku 14 Istanbulské úmluvy, ve Strategii EU pro práva dítěte a v mezinárodních technických pokynech UNESCO týkajících se sexuální výchovy – má zásadní význam pro předcházení nechtěným těhotenstvím, prosazování rovnosti žen a mužů a ochranu před sexuálním násilím.

([3]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru – Násilí páchané na ženách coby otázka lidských práv: aktuální stav v celé EU, pokud jde o platná opatření (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C, C/2025/2005, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2005/oj).

([4]) European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights (Evropské parlamentní fórum pro sexuální a reprodukční práva): *The Next Wave: How Religious Extremism Is Regaining Power*.

([5]) https://www.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/SRHR-MINISTERIAL-DECLARATION-SIGNED-2.pdf.

3.19 EHSV vyzývá členské státy, aby začlenily komplexní sexuální výchovu odpovídající věku, uzpůsobenou různým skupinám a založenou na vědeckém přístupu do školních osnov a příslušných programů EU, zavedly monitorování a hodnocení těchto programů a zajistily, aby zdravotničtí pracovníci byli schopni respektovat informovaný souhlas a autonomii žen.

3.20 EHSV připomíná, že obzvláště zranitelné jsou – pokud jde o přístup k právu na umělé přerušení těhotenství – ženy pocházející z etnických a náboženských menšin, ženy migrantky, ženy, které pocházejí ze znevýhodněného socioekonomického prostředí nebo žijí ve venkovských oblastech, ženy se zdravotním postižením, lesbické ženy, bisexuální ženy a další ženy, a zdůrazňuje nezbytnost meziodvětvového přístupu.

3.21 EHSV se domnívá, že legislativní změny by měly být doprovázeny udržitelnou finanční podporou, tak aby se účinné právo na přístup k péči spojené s umělým přerušením těhotenství mohlo stát skutečností.

3.22 EHSV je toho názoru, že – jak uvádí Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 11. dubna 2024 (hlasů pro: 336, hlasů proti: 163, zdrželo se: 39) – právo na umělé přerušení těhotenství a jeho financování by mělo být zahrnuto do Listiny základních práv EU ([6]).

3.23 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby převzala iniciativu a zajistila přístup k právu na umělé přerušení těhotenství a možnost jeho účinného výkonu, přičemž by měl být okamžitě předložen časový plán.

3.24 EHSV má za to, že Evropská komise by měla objasnit, jak bude strukturováno financování výkonu tohoto práva z prostředků EU a jaké budou mechanismy finanční podpory pro organizace občanské společnosti, které se věnují ženám, jež chtějí podstoupit umělé přerušení těhotenství.

3.25 Vzhledem k současnému nedostatku údajů doporučuje EHSV, aby institut EIGE a Eurostat shromažďovaly stratifikované údaje o sexuálních a reprodukčních právech.

3.26 EHSV rovněž vyzývá EU, aby aktivně bojovala proti dezinformacím týkajícím se interrupcí, které šíří krajní pravice a jež představují překážku pro autonomii žen a péči o jejich sexuální a reprodukční zdraví a výkon souvisejících práv.

3.27 EHSV odsuzuje zhoršování situace v oblasti práv žen a veškeré pokusy o návrat do minulosti a omezení nebo odstranění stávající ochrany v oblasti zdraví, sexuálních a reprodukčních práv a rovnosti žen a mužů.

3.28 EHSV uznává zásadní úlohu, kterou hraje občanská společnost, a zejména feministické organizace a organizace hájící práva žen, pokud jde o obranu práva na umělé přerušení těhotenství – zejména v zemích, kde je toto právo odepíráno nebo je omezeno – a o zajišťování přístupu k interrupcím tím, že ovlivňuje právní reformu, poskytování služeb a veřejné vzdělávání. EHSV požaduje, aby bylo zajištěno zvláštní financování na podporu těchto organizací, a to zejména v členských státech, kde se zužuje občanský prostor a je ohroženo právo na umělé přerušení těhotenství.

3.29 Kromě toho EHSV naléhavě vyzývá členské státy a orgány a instituce EU, aby zajistily právní, fyzickou a on-line ochranu před stigmatizací, obtěžováním a zastrašováním aktivistů, zdravotnických pracovníků a žen, které se rozhodnou interrupci podstoupit.

3.30 EHSV s velkým znepokojením sleduje, že celosvětově dochází k omezování mezinárodní podpory v oblasti plánovaného rodičovství a sexuálních a reprodukčních práv. Agentura Spojených států pro mezinárodní rozvoj (USAID) byla historicky jedním z největších poskytovatelů finančních prostředků, pokud jde o služby plánovaného rodičovství a reprodukčního zdraví. Zajišťovala podporu milionům žen a dívek na celém světě. Zrušila však téměř veškeré dotace týkající se plánovaného rodičovství a znovu zavedla globální roubíkové pravidlo. EHSV naléhavě vyzývá EU, aby posílila svou pozici lídra v otázkách obrany sexuálních a reprodukčních práv a zajistila přístup k životně důležité péči.

([6]) https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20240408IPR20314/women-must-have-full-control-of-their-sexual-and-reproductive-health-and-rights.

3.31 EHSV by proto rád vyzdvihl úsilí spojené s evropskou občanskou iniciativou propagovanou hnutím „My Voice, My Choice“ a poděkoval za ně. Jedná se o pragmatický přístup k zaručení výkonu práva žen v EU na umělé přerušení těhotenství. Chtěl by rovněž zopakovat, že umělé přerušení těhotenství je základním právem, které je provázáno s řadou dalších práv – mimo jiné, avšak ne výlučně s právem na zdraví –, a že musí být zaručen jeho skutečný a účinný výkon, a to napříč systémem.

V Bruselu dne 21. ledna 2026.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Séamus BOLAND